

Temesvár felmérése és térképezése 1901–1904 között

Topographical Survey and Drawing up the Map of Temesvár/Timișoara between 1901–1904

Dr. JANCSÓ Árpád

Temesvár

Summary

At the beginning of the XX-th century, the cosmopolitanism of Temesvár/Timișoara brought about an unknown advance until that time.

The development of our town required an accurate, rigorous, general mapping, and the drawing up of the topographical layout, and of the map of the city, according to the most modern requirements of the moment. This activity took place during the period 1901–1904.

In this article are presented the mapping works, drawing up of the town plans and the systematisation layout, a condition of the town-planning development.

Előzmények

A város felmérése és térképezése ügyében tett első lépések egyike az 1900. évi 41. közgy. 1426. tan. számú határozata volt, aminek alapján szakbizottságot hoztak létre. A bizottság a városi tanács nevében ajánlatokat kért a munka elvégzésére. Az 1900. évi 318. közgyűlésen (17.187 tan. sz.) újfent tárgyalták az ügyet. Ezután a városi mérnökség, figyelembe véve, hogy az országos felmérési hivatal által készített felmérések megbízhatóak és jók, e hivatalt javasolta megbízni a város felmérési munkálataival is. A hivatalnál tett puhatolózások szerint egy esetleges árcsökkenés is szóba jött. Ezért a városi tanács a pénzügyminisztérium jóváhagyását kérelmezte, hogy megkezdhesse a tárgyalásokat az állami közegekkel. Az előrebecsült számítások szerint 100.000 korona körüli összeg elegendő lett volna a felmérés teljesítéséhez. A pénzügyminisztérium azonban 101.687/1900. január 19-én keltezett leiratában visszautasította a városi tanács kérelmét. Ekkor a szakbizottság azt javasolta, hogy a pályázók közül vegyék fel a kapcsolatot Szesztay Lászlóval, Márkus Ágostonnal és Radnai Ferencsel és szólítsák fel őket újabb ajánlattételre. Erre azonban nem került sor, mert Szesztay László 1901. április 3-án felszólítás nélkül benyújtotta újabb ajánlatát. A szakbizottság határozottan csak ennek a tárgyalását tartotta szükségesnek.

Szesztay László ajánlata és megbízatása

Szesztay vagylagos ajánlatott tett. Az első szerint hajlandó volt 100.000 korona átalány összegért mindazokat a személyi és dologi kiadásokat, melyek a teljesítendő munkálatok és a szállítandó anyagok címen felmerülnek, valamint azokat a költségeket is sajátjából viselni, melyek a kiírási feltételek szerint a várost terhelték volna. A második ajánlata szerint hajlandó lett volna a munkálatokat oly módon is elvégezni, hogy a város megbízottjaként működik majd évi honoráriumért és külön jutalomdíjért. Ezesetben teljes erkölcsi és anyagi biztosítást vállalt az iránt, hogy a munka költsége, beleértve a jutalomdíjat is, nem fogja túllépni a 100.000 korona átalányösszeget. A szakbizottság egyhangúlag az első ajánlat elfogadását javasolta. A munka sürgősségére való tekintettel a városi mérnökség segéderők felfogadását is javasolta a bizottságnak arra az esetre, ha Szesztay László nem tudná határidőre teljesíteni a munkát. A városatyák megfontolták a bizottsági javaslatokat és elhatározták a szerződés megkötését Szesztay László mérnökkel, műegyetemi magántanárral, mint vállalkozóval. Kikötötték, hogy a vállalkozó köteles a munkát 100.000 korona átalányösszegért elvégezni, valamint a műszaki feltételek 35. paragrafusában felsorolt anyagokat beszerezni és beépíteni, a hitelesítési költségeket fedezni. A vállalati szerződés elkészítését a városi ügyészségre bízták. A vállalkozó 4 000 korona biztosítékot kellett városi letétbe helyezzen. Miután a határozat kormányhatósági jóváhagyásban részesült, Szesztay László 1901. augusztus 1-én megkezdte a munkálatokat, helyben irodát nyitott és ebben állandóan hat mérnököt foglalkoztatott. A város határainak megjelölésére és az ellenőrzés gyakorlására külön bizottságot hoztak létre. Tagjai a városi mérnökök és a m. kir. pénzügyminisztérium engedélyével Beyer Bernát m. kir. kataszteri felmérési felügyelő és Ulrich Ödön főmérnök m. kir. térképtári főnök voltak. Utóbbi kettőt azon

célből kérték fel, hogy biztosítsák a felmérések hitelességét az adatoknak a kataszteri hivatalnak való átadása érdekében, hogy az külön felmérési hozzájárulás nélkül átvehesse és felhasználhassa. A hitelesítéssel megbízott szakemberek a munkát a követelményeknek teljesen megfelelőnek találták. Mindezek után a városfelmérési munkát 1904. májusában átvették. A városi Közlöny 1905. januári, 1. számában leírtak szerint a „*nagy arányú mű még teljes befejezése előtt is fontos szolgáltatásokat tett, mert a belső pontos térképezése folytán a napirenden lévő transzaktió tárgyát képező várterületek határozott alakot nyertek. Az összefüggő lejtés viszonyok teljes ismerete pedig nemcsak az általános csatornázás tervének biztos vonalozását tette lehetővé, hanem a temesvári vízmedencére vonatkozólag alapját fogja képezni a küszöbön álló vízvezetéki munkálatoknak is*”.

A városfelmérési és térképezési munka részletei

A városfelmérést követően, miután a Magyar Királyi Államnyomda 1905. februárjában befejezte a térképek nyomdai kivitelezését, Szesztay László bemutatta tevékenységének eredményét. Előadását a törvényhatósági tagok és meghívott szakemberek előtt 1905. február 16-án a városháza nagytermében tartotta meg.

Beszámolóját oly módon fogalmazta meg, hogy mind a szakemberek, mind a teljesen más beállítottságú hallgatók is találjanak érdekes, figyelemreméltó dolgokat benne és megértsék e nagyszabású, többéves munka lényegét, szükségességét, fontosságát és hasznosságát.

Már a bevezetőben megjegyzi, hogy „*a gyárvárosi vízművek, a város általános csatornázásának s az új Begahidaknak terveit a városi mérnöki hivatal már e munkálat alapján készítette el.*”

Megfogalmazta mit is jelent egy város felmérése: „*a városmérés lényegében adatok gyűjtéséből s azoknak olyan csoportosításából és összefoglalásából áll, hogy azok alapján minden a város fejlődése folytán napirendre kerülő új létesítmény megtervezhető, a helyszínen kitűzhető s felépíthető legyen*”.

Megjegyezi, hogy a külföldi városok többsége már birtokában van a modern várostérképeknek és városfelmérési adatoknak. Megemlíti, hogy a felmérések elég nagy anyagi ráfordítással, néha évtizedekig is eltarthattak. Például Hamburg felmérésére harminc év kellett, Berlint 1876. és 1900. között mérték fel 1,6 millió márka költséggel, Drezda felmérése 1896-ban kezdődött és még befejezés alatt áll, Budapestet Halacsy Sándor mérte fel az 1860-as években, de a rohamosan fejlődő fővárosnak modern eszközökkel való újrafelmérése elodázhatatlan (az új felmérésre 1,2 millió koronát irányoztak elő).

Temesvár felmérésének fontos célja volt, hogy minden, „*a tervezést befolyásoló létesítményt úgy helyszínrajzi, mint magassági helyzetére nézve pontosan és hűségesen feltüntessen*”.

Szesztay felhívta hallgatósága figyelmét, hogy a bemutatott adatok a munkának csak egy részét képezik, ugyanis a tevékenység eredménye három terjedelmes szekrényt tölt meg. Fontos feltétele volt a munkának, hogy ne csak pillanatnyi igényt elégítsen ki, hanem a város fejlődése folytán fellépő változások bejegyzését is lehetővé tegye. Ezért volt annyira fontos a térképek elkészítése mellett a felmért pontok számszerű meghatározása is. A „*munkálat tovább fejleszthetőségét az a körülmény teszi szükségessé, hogy a városmérés anyaga rendkívül alá van vetve az időközi változásoknak*” – mondja. Magyarozatként hozzászól: „*a városok képe aránylag rövid idő alatt nagy változást mutat. Telkek feloszlanak vagy egyesíttetnek, régi házak helyébe újak épülnek, új utcák létesülnek, régi utcák szabályoztatnak, járdák, útburkolatok átépíttetnek, egyáltalában a helyszínrajzi és magassági viszonyok számtalan változásoknak vannak alávetve. E változásoknak időnkint való felvétele s a munkálatba való bevezetése elengedhetetlenül szükséges, mert ennek elmulasztása esetében az eredeti adatok rövid idő alatt értéküket veszítik.*” Szesztay módszere és berendezése, az adatok rendezése és összegezése lehetővé teszi az újabb adatokkal való kiegészítést. E feladatot a városi mérnöki hivatal kell teljesítse. A város vezetősége figyelembe is vette a mondottakat: erre a munkára egy mérnököt szerződtetett.

Temesvár felmérésének munkálata két irányban történt: helyszínrajzi felmérés és magassági felmérés (szintezés). Az alábbiakban összefoglaljuk a munkálatok fontosabb részleteit.

A helyszínrajz elkészítése

A helyszínrajz elkészítésének érdekében hat alappontot határoztak meg. Ezekre a pontokra támaszkodnak a további mérési adatok. Az alappontokat úgy választották meg, hogy könnyűszerrel lehessen őket megközelíteni. Kiválóan alkalmasak a tornyok, melyek ablakaiból jó rálátás kell legyen a felmért területre, s maguk is jól láthatóak legyenek. Az alappontokat háromszögeléssel határozták meg. A háromszöghálózat öt pontját a belvárosi papnövelde tornya, a gyiroki, szabadfalui, mehalai és gironai tornyok alkották, a hatodik pont a várostól keletre, egy dombon helyezkedett el.

A háromszög alapvonalát a papnövelde tornyát a gyiroki toronnyal összekötő vonal képezte. Ennek hosszúságát úgy határozták meg, hogy a Temesvár-báziási vasútvonal vágányán nagy pontossággal megmértek

egy 992,587 méter hosszú alapvonalat, s ezt egy közvetítő háromszöghálózattal kapcsolatba hozták a Papnövelde–gyiroki templom vonallal, melynek hossza kiszámíthatóvá vált. Manapság már nem létezik sem a Papnövelde, melyet a XX. század elején bontottak le, sem pedig a bázisai vasút vonala, mely keresztülhaladt a városközponton, s 1932-ben szüntették meg.

A hat alappont mellé újabb 55 pontot határoztak meg a templomok tornyain, a gyárkémenyek villámháritóin és a középületek kupoláin.

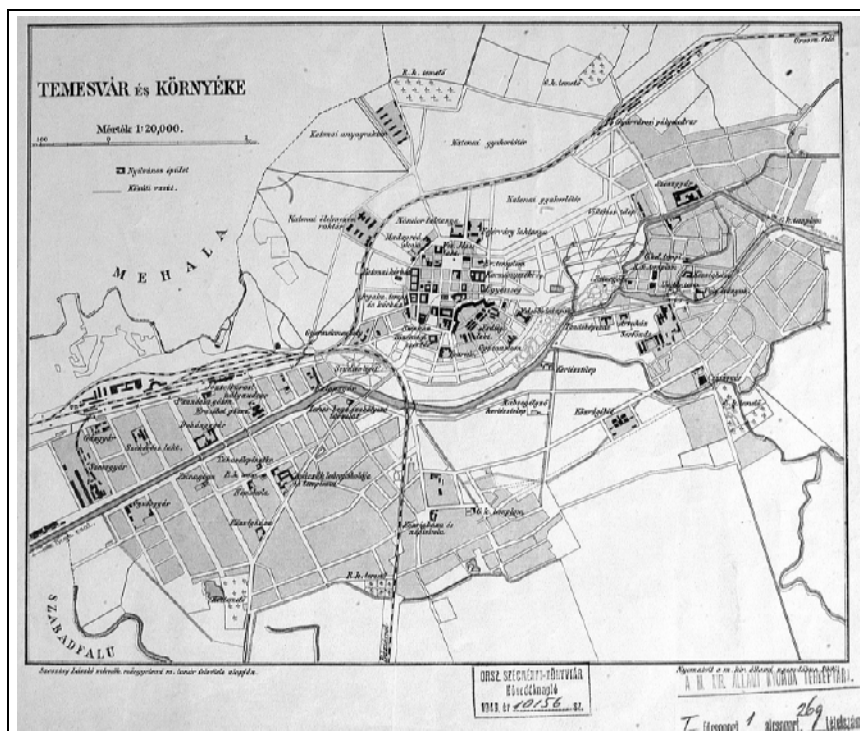
A háromszögelés befejezéseként, immár az utcaszinten, újabb 55 alappontot határoztak meg. Ezekből kiindulva már mérőszalaggal végezheték a pontok sűrítését. A következő cél az alappontok további sűrítése volt acélból, hogy minden utca- és útkereszteződésre egy-egy alappont jusson. Ezt sokszögeléssel érték el, újabb 759 alappontot határozva meg.

A megfelelő sűrűségű alapponthálózat után rátérhettek a részletpontok meghatározására. Felmérték az utcákon, tereken lévő fasorokat, útburkolatok széleit, a különböző létesítményeket, a házsorok homlokzatvonalát, a telkeket, udvarokat.

Mind az alappontok, mind a részletpontok felmérése numerikus volt, tehát nemcsak grafikusán jelenítették meg a rajzlapon, hanem a felvett pontok adatait, koordinátáit bejegyezték az alappontok főkönyvébe.

Ezen mérések után készítették el a vázlatokat, majd a térképeket.

A térképeket a céljuknak megfelelően, különböző méretarányban rajzolták meg. Az utcákat 1:200 léptékű szalagtérképeken ábrázolták, az egész város összefüggő térképe pedig 1:1 000 méretarányban készült. A város területének ábrázolása 35 térképszelvényre fért rá. A térképlapokat megrajzolásuk előtt üvegre ragasztották. Így küszöbölték ki a hő és nedvesség papírra kifejtett hatását, ennek méretváltozását. Az 1:1 000 léptékű szelvényeken kívül az értékesebb területekről, telkekről 1:200 méretarányú részlettérképek is készültek. Ezeket nem üvegre ragasztott papírlapokra, hanem 1 mm vastagságú kartonlapokra rajzolták. A pontosság és a későbbi felhasználás megkönnyítése céljából a részlettérképekre feljegyezték az ábrázolt idomok adatait is. A fent említett térképeken kívül 1:2 000 léptékű térképeket is készítettek. A várost 12 ilyen szelvény fedte le.

Szesztay, Temesvár 1:20000 méretarányú térképe

Az egész várost ábrázoló 1:5 000 méretarányú térkép két szelvényes.

Beszámolójában Szesztay László nem említi, de mérései alapján a magyar királyi állami nyomda elkészített egy 1:20 000 léptékű *Temesvár és környéke* című átnézeti térképet is.

A térképeket a magyar királyi államnyomdában sokszorosították, a nemrég bevezetett új eljárás, az úgynevezett algráfia (aluminográfia, alumíniumnyomat) technikával. Az eljárást J. Scholz alkalmazta először Mainzban, 1872-ben és akkortájt Magyarországon még csak az államnyomdába vezették be. Az algráfia a

siknyomás egyik fajtája. Eljárása hasonló a litográfia (könyomat) útján készült sokszorosításhoz, azzal a különbséggel, hogy a kőlapot alumínium lemez helyettesíti. Előnye, hogy a vékony és könnyű lemez könnyebben kezelhető. A könyomásnál (ezidáig így készültek a nyomtatott térképek) az eredeti rajzot egy sima kölemezre előbb lemásolták, majd a rajz vonalait bekarcolták a kőbe. Egy-két hónap keserves munkája után így jött létre a nyomásra alkalmas kölemez. A rajz átviteléhez szükséges volt az emberi munka. Ebből fakadóan, természetesen sokszorozottan állt fenn a hibázás lehetősége is. Az algráfia technikájával az eredeti rajzot egy másolókeretben ráhelyezték egy fényérzékeny telt alumíniumlemezre, melyet nap- vagy pedig műfény segítségével megvilágítottak. A lemezt vegyi kezelésnek vetették alá. Az „előhívás” után a vonalak reliefként jelentek meg a lemezen. A kömetszés aprólékos munkáját pár perc alatt elvégezte a fény és a vegyszer. Az így elkészült nyomólemezekről már tetszőleges számú másolatot lehetett készíteni.

Habár a korabeli jelentések szerint Temesvár térképeiről elegendő példány készült, a történelmi változásoknak, selejtezéseknek „hála” a közkönyvtárakban, levéltárakban csak nagyon kevés példány maradt ránk. A budapesti Hadtörténelmi Intézet térképtárában leltem fel az 1:5 000 méretarányú térkép két lapját, s ugyanitt, valamint az Országos Széchényi Könyvtár Térképtárában őriznek egy-egy példányt az 1:20 000 méretarányú térképből. Ezt az átnézeti térképet csatolták a temesvári Városi Közlöny 1905/3. számához is. Jómagam kiselejtezett, kidobandó papírok között találtam egy 1:5 000 léptékű példányt, melyet a Bega-hidak építéskor használtak fel.

A színtezés

A városfelmérést kiegészítő munkálatokat a város színtezése egészítette ki. Ezzel a város birtokába jutott mindazon adatoknak, melyek a pontok magassági fekvésére vonatkoznak, s melyek alapján a város különböző részleteinek magassági viszonyait feltüntető tervek, hossz- és keresztzelvények elkészíthetők voltak. A színtezési munkálatokat Szesztay László Krausz Adolf temesvári magánmérnökre bízta, aki alvállalkozóként végezte el a munkát „*elísmérésre méltó alapossággal és kifogástalan pontosságú eredménnyel.*”

A színtezés és a már ismertett vízzintes mérés rendszere hasonlatos. Az elsőrendű színtezés szerepére nézve megfelel a háromszögelésnek. Ennek is az a célja, hogy néhány olyan alappontot szolgáltatson, melyekre bizottsággal támaszkodhat a többi pont meghatározása. Temesvár városának elsőrendű színtezésekor meghatározott és bemért alappontjai azon a vonalon fekszenek, mely a józsefvárosi dohánygyár falában a Földművelésügyi Minisztérium vízrajzi osztálya által elhelyezett magassági alappontot a gyárvárosi Notre Dame zárda falában elhelyezett vízrajzi magassági alapponttal összeköti. Az ezen a vonalon többször ismételt színtezéssel meghatározott magassági alappontok szolgáltatották a másodrendű színtezés kiinduló pontjait. A másodrendű színtezés mindig ezekből az alappontokból indult ki és hurokkal ugyanoda tért vissza, hasonlóan a vízzintes mérések szokszögeléséhez. A részletek színtezéséhez most már megvolt a kellő pontosságú hálózat.

A felmért pontok helyszíni megjelölése

A felmért pontok helyszíni megjelölésénél nagyon fontos feladat ezeket akként rögzíteni, hogy későbbi méréseknél is könnyen megközelíthetők legyenek és elmozdulásokat ne szenvedjenek. Legnagyobb gondot az utca forgalmának dinamikus hatása képezi. Ezt úgy küszöbölték ki, hogy a pontokat nem az utcák szintjében, hanem az útburkolatok alá süllyesztették. A pontot egy, a burkolat alá süllyesztett betontömbbe helyezett vascső középpontja képezi. Egy, az utca szintjében kinyitható fedéllel ellátott kis öntöttvas szekrény biztosítja a pont hozzáférhetőségét. Az öntöttvas szekrény és a betontömb közé tölgyfagyűrűt helyeztek, melynek feladata, hogy enyhítse az utca forgalmának a pontra gyakorolt dinamikus hatását, valamint függetlenítse a pontot az útburkolat szintjének emelésétől, vagy kisebb mértékű süllyesztésétől. A burkolattal nem rendelkező utcákban és beépítetlen területeken lévő pontokat kőoszlop és az oszlop alá süllyesztett vascső, egyes helyeken pedig a földszin alá helyezett vascső jelöli meg.

A színtezés pontjainak megjelölése, rögzítése

A magassági jegyeket az egyes épületek falába befalazott öntöttvas tárcsák képezték, s képezik a mai napig. Számos épület falában lehet felfedezni őket. A meghatározott magasságú pont a tárcsa felső vízszintes érintőjének érintő pontja. A tárcsa közepén látható az illető magassági jegynek az Adriai tenger szintje feletti magassága. A 101, vastárcsával megjelölt magassági pont arra is megfelelt, hogy tovább szaporítsa a trigonometrikusan meghatározott alappontok számát.

Magassági pont (tárcsa) fotója

Ezért a tárcsák felső részén 3 mm átmérőjű függőleges lyukat fűrtak, melybe a sokszögeléskor kis pácát állítottak s beirányozhatták a mérőműszert. Természetesen, a megjelölt magassági pontok adatait is bevezették az alappontok főkönyvébe. A vastárcsákon kívül más fix pontokat (kőoszlopok, határkövek, stb.) is felhasználtak magassági alappontokként. A részletpontok magassági adatait az 1:1 000 méretarányú térképre és az 1:200 méretarányú utcahelyszínrajzokra is rávezették.

A városfelmérés és térképezés statisztikai adatai

A munkákat technikai részének kivitelezésére fordított idő	2 ¼ év
A térképek nyomdai többszörösítése a Magyar kir. Államnyomdában	1 év
Műszaki személyzet	9 állandóan alkalmazott mérnök és rajzoló 3 ideiglenesen alkalmazott rajzoló
A felméréshez felhasznált munkaidő	2200 mérnöki munkanap 8500 segédmunkás napszám
Irodai munkához felhasznált munkaidő	2100 mérnöki munkanap
Felmért terület nagysága	11.679.000 négyzetméter
Felmért utak és utcák hossza	77.200 méter
Háromszögeléssel meghatározott s a helyszínen állandó jelleggel megjelölt pontok száma	116
Sokszögeléssel meghatározott s a helyszínen állandó jelleggel megjelölt pontok száma	759
Egy alappont átlag középhibája	± 19 mm
Az elsőrendű szintezés középhibája	1,2 mm/km
A másodrendű szintezés köralakú meneteinek záróhibája	1...3 mm
Magasságjegyek (öntöttvas-tárcsák)	101 darab

A városbővítési terv

A Temesvár történetét többé-kevésbé ismerők tudják, hogy a mai, modern város születése különbözik számos európai város fejlődésétől. Ennek oka az 1723-1765 között, Vauban-rendszerben felépített hatalmas vár, mely a Habsburg-monarchia egyik legnagyobb erődje címet viselte. A hatalmas csillagvár körül egy ágyúlövésnyi távolságra stratégiai okokból építési tilalmat vezettek be. A várfalakon belül, s ezek szorításában épült ki a belváros, a várfalaktól 900 öl távolságra pedig a külvárosok, melyek saját külön életet éltek, külön gazdasági és társadalmi berendezkedést teremtettek. A találkozási pontokon, a törvényhatóság keretében ezért többször is erős érdekellentétek voltak, a városrészek saját érdekei nem egyszer feszültek egymásnak. A városfejlesztés egyik fontos célkitűzése tehát a városrészek összeépítése volt. Ennek útját állotta nemcsak az erődítményrendszer, hanem a vársíkra katonai megfontolásokból fennálló építési tilalom is. Ezt később 500, majd 300 öltre korlátozták. A városvezetés minden lehető alkalmat megragadott, hogy a katonai hatóságoktól minél nagyobb területet szerezzen meg a városnak, s ezeken modern, a kornak megfelelő középületeket terveztesen és építtessen. A vár erődjelleget csak 1892-ben szüntették meg, ekkor jött meg az engedély a várfalak lebontására is. A három várkaput már egy évvel azelőtt lebontották. Csaknem tízévi alkudozás kezdődött a város és a hadtestparancsnokság között a felszabadult területekért. Közben a katonai kezelésű területeken külön engedéllyel hatalmas közintézmények épültek: az Állami Fa- és Fémipari Iskola, az Állami Főgimnázium, az Állami Felsőbb Leányiskola, az Állami Gyermekmenhely és Gyermekpoliklinika, az Osztrák-magyar Bank Fiókja. Ezek már olyan épületek voltak, melyek meghatározták a meghúzendó új utcák és terek irányát. Az építési tilalom alól felszabaduló területek beépítésére, a terület szabályozására terveket dolgozott ki (időrendi sorrendben): Kovács Sebestyén Aladár temesvári vízügyi igazgató, Ybl Lajos műépítész a temesvári Milleniumi templom tervezője, Wéhler vezérkari százados és a Bega-szabályozással összefüggő részletekre nézve Szilárd Emil városi főmérnök. Az új városbővítési tervet Szesztay László már az új, pontos felmérési adatokra alapozva készítette el, figyelembe véve elődei terveit és az időközben felépült középületeket. Ez „*már a vá-*

rosmérési munkálat alapján összhangzásba hozhatta a Józsefváros, Belváros és Gyárvárosnak az ujonnan megnyitott területtel határos részeit egymással, a fentebb elsorolt új középületek elhelyezésével s a katonai kincstár tulajdonában maradó területek határvonaláival.” Az új térképekre már felkerültek a tervezett utak, utcák. Az alappontok hálózatát a városbővítés területére is kiterjesztették s az összes új útvonalat a természetben is kitűzték. Az új telektömbök sarokpontjait a föld színe alá süllyesztett vascsövekkel maradandó módon jelölték meg.

A városbővítés egyes részletei még függőben maradtak, többek között elintézésre váró kérdés volt a Bega-csatorna szabályozása, a Bega-hidak magassági viszonyainak rendezése és a Temesvár-Báziás közötti vasútvonalnak a város belterületéről való eltávolítása. Szesztay megállapítja, hogy „a város bővítési terv csak annak főbb vonalaiban tekinthető véglegesnek azért is, mert a részletek végleges megállapítását sok olyan előmunkálatnak kell megelőznie, melyek még ez ideig rendelkezésre nem állanak.” Javasolja a részletek végleges megállapítása előtt az építésügyi szabályrendelet elkészítését, mely „hivatva lesz a város fejlődésének irányt szabni, mely megjelöli a különböző városrészek jellegét, kiosztja az utvonalak szerepét s ahhoz képest előírja az illető utcában alkalmazandó építési szabályokat; megjelöli azokat a telektömböket, a hol a zárt építési rendszer indokolt, viszont rámutat ama részletekre, a hol a nyílt, villaszerű építő rendszer alkalmazása mutatkozik megfelelőnek. Ezen és más ezzel összefüggő kérdések tisztázása után lesz a város bővítési terv minden részletében véglegesen megállapítható.” Természetesen, a meglévő felmérés hosszú időkre megfelelő támpontot nyújtott a részletek kidolgozásához.

Előadásának végén Szesztay köszönetet mondott a városvezetésnek, a műszaki bizottságnak munkája alatt tanúsított jóindulatú támogatásért s kijelentette: „mindig örömmel s bizonyos büszkeséggel gondolok vissza arra, hogy néhány évig helyet foglalhattam azok sorában, kiknek e szép város jövőjét és fejlődését előkészítő munkálatokban szerep jutott.”

A város „közönségének” köszönete

„A város közönsége ezen alkalomból készséggel elismerte, hogy Szesztay László mérnök ur a városmérési munkálatokat, a város kiterjeszkedési tervének elkészítését és helyszíni kitűzését a tudomány mai színvonalán álló rendszerességgel és pontossággal teljesítvén, a személyébe helyezett bizalomnak a reá bízott nagy feladathoz méltóan és teljes mértékben megfelelt; minélfogva a város közönsége Szesztay László urnak a fáradhatatlan buzgalommal végzett sikeres munkálkodásáért, valamint a több évig tartó munkálat folyamán felmerült egyes kérdések megoldásánál tanúsított előzékenységeért hálás elismerését nyilvánította.

Köszönetét nyilvánította továbbá a város közönsége mindazon szakférfiaknak, kik a város felmérési munkálat vállalatba adása és később az ellenőrzés és felülvizsgálat körül szívesek voltak a várost tanácsaikkal támogatni, névszerint Polónyi Pál kataszteri főmérnök, Reiber Henrik háromszögelő mérnök, Haasz József műszaki tanácsos, Geller Béla, Cseresnyés Jenő és Nemes István kir. főmérnök, Varga György Máv. főmérnök, Domán Péter kir. mérnök, Beyer Bernát kir. kataszteri felmérési felügyelő és Ulrich Ödön kir. kataszteri főmérnök uraknak.”

A városháza annak rendje és módja szerint, a költségvetés VI. C. 14. rovata terhére a házipénztárból kifizette a még fennálló maradék összeget Szesztay Lászlónak, akinek ez alkalommal visszaszolgáltatták a városi letéti pénztárban kezelt 4 000 korona biztosítékát is.

Beyer Bernát kir. kataszteri felmérési felügyelőnek és Ulrich Ödön kir. kataszteri főmérnöknek az ellenőrzés céljából megalakított szűkebb bizottságban való buzgó közreműködéséért a város egyenkint ezer korona tiszteletdíjat szavazott meg (1905. évi 37. közgy. 3492. tan. szám.)

A Szesztay László által készített városrendezési és bővítési terv nagyrészt olyan tehetséges városépítők valósították meg mint Szilárd Emil, városi főmérnök és Székely László, Temesvár főépítésze, a modern város arculatának kialakítója, formázója, a Bega-parti metropolis mai napig legnagyobb és legtehetségesebb építésze. Mindez természetesen a város legendás, nagy polgármestere, Telbisz Károly szakavatott irányítása alatt vált valóra.

Temesvár térképe évtizedekig tett jó szolgálatot. Csak a harmincas években készült új városrendezési terv és komolyabb térkép. Ebben átvették a Szesztay-féle térkép- és városfejlesztési tervnek majdnem minden részletét.

Jelen írás a *Temesvár fejlődése a várostérképek tükrében* című kutatás fejezete. A dokumentációt a Domus Hungarica Scientiarum et Artium ösztöndíj keretében végeztem.

Forrás: Városi Közlöny, Temesvár, 1900–1905